

Fremgangsmåte ved hastevedtak etter Smittevernloven §§ 5-2, 5-3 og 5-8

Dette dokumentet beskriver anbefalt fremgangsmåte for hvordan vakthavende overlege i infeksjonsmedisin deltar i utarbeidelsen av hastevedtak/tvangsvedtak etter Smittevernloven §§ 5-2, 5-3 og 5-8 – hvem gjør hva, og hvordan?

Dokumentet er utarbeidet av: Regionalt kompetansesenter for smittevern i Helse Midt-Norge (RKS) med bistand fra Trondheim kommune, og i samråd med jurist i Helse Midt-Norge RHF, Avdeling for infeksjonssykdommer ved St. Olavs hospital HF og Smittevernemnda.

Lovgrunnlag: [Lov om vern mot smittsomme sykdommer \[smittevernloven\] - Lovdata](#)

Innledning/problemstilling:

Kommuneoverlege eller vakthavende overlege for infeksjonsmedisin får melding om at en person har motsatt seg å enten frivillig la seg *undersøke* for å avdekke smitte, eller har nektet å la seg *isolere* for å forebygge smitte.

Når det foreligger en situasjon hvor det kan være behov for å anvende tvang, er det særlig tre situasjoner som gjør seg gjeldende:

1. Det fattes et hastevedtak etter § 5-8 for innleggelse til legeundersøkelse og eventuell isolering i inntil syv dager etter § 5-2 for å kartlegge om vedkommende er smittet av sykdommen. Når det er forsvarlig å foreta legeundersøkelsen uten innleggelse i sykehus, kan undersøkelsen gjøres poliklinisk eller på et annet egnet sted.
2. Det fattes et hastevedtak etter § 5-8 for isolering av en person som er påvist smittet av smittsom sykdom, jf. § 5-3.
3. En vanlig begjæring (ikke hast) etter § 5-3, ev etter et hastevedtak om legeundersøkelse og isolering, eller en begjæring om å forlenge isoleringen etter at vedtak om dette er fattet av nemnda.

Den videre fremstillingen vil fokusere på de særskilte saksbehandlingsreglene for hver av disse tre situasjonene og den etterfølgende saksgangen i smittevernemnda.

Helseforetakene bruker fortrinnsvis egen vakthavende overlege for infeksjonsmedisin. I Helse Midt-Norge har ikke alle helseforetak slik vakt hele døgnet. Dersom ingen i eget HF er tilgjengelig, kan man kontakte St Olavs hospital, Avdeling for infeksjonssykdommer.

Ring sentralbord 72 57 30 00 og be om bakvakt infeksjonsmedisin.

1: Hastevedtak om legeundersøkelse etter § 5-2 og § 5-8

Tvungen legeundersøkelse – innleggelse til undersøkelse og kortvarig isolering (opptil 7 dager)

Her er det ennå usikkert om pasienten har en smittsom sykdom og hensikten med innleggelsen/undersøkelsen er å kartlegge det.

- Kommuneoverlege og vakthavende overlege for infeksjonsmedisin skriver sammen et hastevedtak på tvungen innleggelse og legeundersøkelse med ev isolering i opptil 7 dager.
- Hastevedtaket kan fattes via telefon. Vedtaket dokumenteres også i pasientens journal. Det finnes pr nå ingen mal for oppsett av vedtaket og det viktigste er at saken er godt belyst.
- I vedtaket skal det gjøres rede for de faktiske forhold i saken. Det må vises til den medisinske faglige vurderingen som legger til grunn at vedkommende antas å være smittet etter §1-3, nr. 2.
- Det skal gjøres rede for om det er forsøkt frivillig legeundersøkelse og innleggelse, eller hvorfor det er overveiende sannsynlig at slike frivillige tiltak ikke vil føre frem.
- Det skal også sies noe om hvordan tvangen er nødvendig for å motvirke overføringen av sykdommen videre. Det skal skrives noe om hvorvidt vedkommende blir innlagt sykehus i forbindelse med legeundersøkelsen, om den skjer poliklinisk eller på annet egnet sted.
- Før vedtaket fattes skal den som vedtaket retter seg mot gis varsel om at det vil bli fattet et hastevedtak om tvang overfor dem. Dette varselet skal følge de samme formkravene som følger av [forvaltningsloven § 16](#).
Dersom personen ikke har samtykkekompetanse i saken, skal nærmeste pårørende varsles og de har da rett til å medvirke sammen med personen i vurderingen av om smittevernet kan ivaretas uten bruk av tvang.
Jf. Rundskriv fra Helsedirektoratet: <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/frivillige-og-tvungne-smitteverntiltak-covid-19/der-frivillighet-ikke-forer-fram>
  - Det fremgår av både forvaltningsloven og smittevernloven sine forarbeider at varselet kan være muntlig, og smittevernlovens § 5-2 fjerde ledd sier at varsel kan sløyfes dersom det vil medføre en fare for at tvangen ikke kan gjennomføres.
  - I noen saker vil det nok være mest relevant å enten gi muntlig varsel eller sløyfe det i sin helhet for å forhindre at vedkommende får anledning til å forhindre gjennomføringen av tvangen.

- Til slutt i hastevedtaket skal det opplyses om at vedkommende har rett til å få hastevedtaket rettslig prøvd for tingretten etter smittevernloven § 5-9 uten at det har utsettende virkning for vedtaket, jf. § 5-2 siste punktum. Det er viktig å ha med dette siden denne typen hastevedtak ikke overprøves i smittevernemnda, men bare i tingretten.
- Kommuneoverlege sender omgående en kopi av hastevedtaket til smittevernemnda etter at det er fattet. Bruk da kommunenes elektroniske saks- og arkiveringssystem. Vedtaket sendes kun til orientering. Smittevernemnda varsles også via e-post om at en sak er sendt: oslo@fylkesnemnda.no (Ingen persondata oppgis her)

2: Hastevedtak om isolering etter § 5-3 og § 5-8

Tvungen isolering i sykehus.

Dette vedtaket brukes dersom pasienten allerede er påvist smittet av smittsom sykdom.

Hastevedtak etter denne bestemmelsen har noen forskjeller fra hastevedtak etter § 5-2 i sin oppbygning.

- Hastevedtaket skal som ovenfor gjøre rede for om frivillige tiltak er forsøkt, eller hvorfor det er overveiende sannsynlig at frivillige tiltak ikke vil føre frem. Her må man også, i de tilfeller vedkommende ikke er samtykkekompetent, varsle nærmeste pårørende slik at de ev kan medvirke sammen med personen i vurderingen av om smittevernet kan ivaretas uten bruk av tvang.
- Videre må det gjøres en helhetlig vurdering av hvorfor det er klart mest forsvarlig å anvende tvungen isolering overfor vedkommende. I denne vurderingen skal det blant annet legges vekt på faren for smitteoverføring, hvor belastende tvangen er for den det gjelder og om det er overveiende sannsynlig at andre kan bli smittet om det ikke foretas isolering av vedkommende.
- Til slutt i hastevedtaket skal det opplyses om at vedkommende har rett til å få hastevedtaket rettslig prøvd for tingretten etter smittevernloven § 5-9 uten at det har utsettende virkning for vedtaket, jf. § 5-2 siste punktum. Det er viktig å ha med dette siden denne typen hastevedtak ikke overprøves i smittevernemnda, men bare i tingretten.
- Et slikt hastevedtak er gyldig i inntil 7 dager.
- Kommuneoverlege sender omgående en kopi av hastevedtaket til smittevernemnda etter at det er fattet. Bruk da kommunenes elektroniske saks- og arkiveringssystem. Vedtaket sendes kun til orientering.

Smittevernemnda varsles via e-post om at en sak er sendt: oslo@fylkesnemnda.no
(Ingen persondata oppgis her)

- Dersom isoleringen forventes å måtte vare mer enn 7 dager må kommuneoverlege sammen med jurist forberede sak til smittevernemnda. Dette gjøres ved at det skrives en begjæring etter [§ 5-5](#) i smittevernloven. I denne begjæringen skal det i likhet med hastevedtaket gjøres rede for de faktiske forhold i saken som legges til grunn for at det bør ilegges tvungen isolering.
  - Er det klart forventet at tvang kommer til å måtte vare utover 7 dager, kan det være tidsbesparende og praktisk at begjæringen skrives samtidig med hastevedtaket og sendes sammen med kopien av det til smittevernemnda. Statsforvalteren skal også ha en kopi av begjæringen.

3: Ordinær begjæring om isolering ved tvang etter § 5-3

Det kan bli aktuelt med en alminnelig begjæring om isolering etter § 5-3 i de tilfeller hvor man finner det nødvendig å isolere utover de syv dagene man har anledning til i et hastevedtak.

Her skal kommuneoverlege, som nevnt ovenfor, sende en begjæring til smittevernemnda med kopi til statsforvalteren.

Vedtaket skal også informere pasienten om at de får oppnevnt en advokat etter smittevernloven [§ 5-6](#) som skal representere dem i nemnda. Advokaten oppnevnes av smittevernemnda.

Husk at saken kan ta noe tid da smittevernemnda må kalles sammen og det må gjennomføres en nemndsbehandling. Begjæringen må derfor sendes så raskt som mulig dersom man forventer at fortsatt tvang må iverksettes.

Saksgangen i smittevernemnda:

Det følger av smittevernloven [§ 5-7](#) at smittevernemnda skal komme sammen så raskt som mulig, og senest innen syv dager fra begjæringen er mottatt. Praksis er at de kommer sammen som regel to til tre dager etter at begjæringen er kommet inn til nemnda.

I utgangspunktet skal partenes representanter møtes fysisk, men i noen tilfeller kan det åpnes for digital deltakelse. Følgende personer skal normalt delta: representant for den som har begjært tvangsvedtaket (gjørne kommunelegen), prosessfullmektig for kommunen, prosessfullmektig for privat part og tre nemndsmedlemmer (nemndsleder, fagkyndig medlem og alminnelig medlem).

Partsforklaringer og ytterligere bevis fremlegges i den utstrekning det er mulig eller nødvendig. Både grunnet situasjonen og sakens omfang er behandlingstiden kort. Nemnda avgjør saken innen det har gått 7 dager etter at hastevedtak ble fattet.

Kommuneoverlege må ta kontakt med sine kommuneadvokater som kan bistå dem med å utforme begjæringen til smittevernnemnda. Begjæringen kan sendes til Fylkesnemnda i Oslo og Viken, Oslo, via kommunenes elektroniske saks- og arkivsystem. En ber om at nemnda varsles om oversendelsen på e-post oslo@fylkesnemnda.no (ingen persondata her). Kopi sendes også til statsforvalteren.

Fylkesnemnda i Oslo og Viken, Oslo, er nasjonal smittevernnemnd. [Kontakt Smittevernnemnda](#)

Les ev. også: [Der frivillighet ikke fører fram - Helsedirektoratet](#)